

УДК 070:[378.6:37(477.53)

Білик Галина

старша викладачка кафедри
української літератури
Полтавського національного
педагогічного університету
імені В. Г. Короленка

**ЛІТЕРАТУРНО-КРИТИЧНА СТОРІНКА
«АЛЬМАНАХУ ПОЛТАВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «РІДНИЙ КРАЙ»»
(«РІДНИЙ КРАЙ», 1999–2020)**

Альманах «Рідний край» (повна назва після перереєстрацій – «Альманах Полтавського державного педагогічного університету «Рідний край»», 2009–2012; «Альманах Полтавського національного педагогічного університету «Рідний край»», 2013–2020) – це науковий, публіцистичний, літературно-художній український піврічник загальнодержавної сфери розповсюдження, який видавали в Полтаві в друкованому, а з 2016 р. – у друкованому й електронному форматі впродовж 1999–2020 рр. Засновник часопису Полтавський державний (із листопада 2009 р. – національний) педагогічний університет імені В. Г. Короленка презентував його як «наступника славнозвісного однойменного тижневика, що виходив у Полтаві, Києві та Гадячі в 1905–1916 роках і був потужною демократичною трибуною захисту прав і свобод людини, виваженим, згуртованим і рішучим виступом інтелігенції за зміну політичної та соціально-економічної ситуації в Україні, знаком високої національної самосвідомості, вільної думки, державницького мислення» [1, с. 6]. Перше число відродженого «Рідного краю» побачило світ у грудні 1999 р., яскраво підсумувавши проголошений ЮНЕСКО рік 150-літнього ювілею знаменитого полтавця Панаса Мирного (Панаса Рудченка, 1849–1920) –

письменника, громадського діяча, одного з редакторів цього «першого щотижневика Наддніпрянської України» [2, с. 4], і хронологічно відобразивши (із 94-річної перспективи) шлях видання-попередника до читача (Рідний Край. 1905. 24 студня. № 1). Головними редакторами альманаху були ректори педуніверситету: у 1999–2008 рр. – доктор історичних наук, професор, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, заслужений працівник освіти України, член Національної спілки журналістів України Володимир Пащенко; у 2009–2020 рр. – доктор філологічних наук, професор, академік Національної академії наук вищої освіти України, заслужений діяч науки і техніки України, член Національної спілки журналістів України, член Національної спілки письменників України Микола Степаненко; незмінним очільником редакційної ради – доктор філологічних наук, професор, багаторічний декан філологічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, заслужений діяч науки і техніки України, член Національної спілки журналістів України, член Національної спілки письменників України Михайло Наєнко. Маючи значний задекларований обсяг (до 30 др. арк. одного випуску), альманах «Рідний край» ніс українському та й зарубіжному читачеві (оскільки співпрацював з українцями зарубіжжя, поширювався в багатьох країнах, отримував запрошення індексуватися на міжнародних платформах) чимало актуальної, важливої, якісної різнопланової інформації, згрупованої в постійні й періодичні рубрики літературно-художнього, публіцистичного, наукового (головно філологічного, а також історичного, краєзнавчого, мистецтвознавчого, музеєзнавчого, релігієзнавчого), новинарного змісту: «Поезія», «Проза», «Драматургія», «Переклади», «Дебют», «Презентація», «Сторінки майбутньої книги»; «Публіцистика», «Діалоги», «Ім'я в Україні», «З когорти великих», «“Рідний край” про краян», «У “Рідному краї” про

«Рідний Край»», «Із «Рідного Краю» в «Рідний край»», «In memoriam»; «Мовознавство», «Літературознавство» («Філологічні науки»), «Сторінки історії», «Християнству – 2000», «Мистецтвознавство», «Епістолярій», «Рецензії»; «Полтава сьогодні», «Наукова хроніка», «Музейна хроніка», «Культурна хроніка», «Ювілейна хроніка» («Ювілейні дати») тощо.

Рубрика «Рецензії» наявна практично в усіх випусках «Рідного краю»: із 42-х опублікованих чисел (№ 42 і № 43 за 2020 р. вийшли спарено) її не містило лише одне – № 1 (8) за 2003 р.; саме вона й представляє літературно-критичну сторінку альманаху. За роки функціонування видання в цій рубриці було оприлюднено 142 дописи (від 1 до 6 в одному випуску) 85 авторів – мовознавців, літературознавців, краєзнавців, мистецтвознавців, істориків, журналістів, письменників, художників, педагогів та ін., які спробували себе в ролі критиків. Найбільш продуктивними рецензентами були відповідальна редакторка альманаху, старша викладачка кафедри української літератури ПНПУ імені В. Г. Короленка Галина Білик (16 статей), головний редактор альманаху, ректор ПНПУ імені В. Г. Короленка Микола Степаненко (14 статей), полтавський письменник, кандидат фізико-математичних наук Іван Дичко (7 статей), деканка філологічного факультету ПНПУ імені В. Г. Короленка (1996–2005) Наталія Хоменко (5 статей), колишні завідувачки кафедри української літератури ПНПУ імені В. Г. Короленка Віра Мелешко (4 статті) й Віта Сарапин (4 статті), колишня завідувачка кафедри філологічних дисциплін та методик їх викладання ПНПУ імені В. Г. Короленка Ніна Степаненко (4 статті). З-поміж дописувачів рубрики – доктори філологічних наук Надія Баландіна, Тетяна Бикова, Надія Бойко, Зоя Валюх, Наталія Віннікова, Галина Вокальчук, Світлана Єрмоленко, Микола Калько, Сидір Кіраль, Олена Кобзар, Наталія Кондратенко, Олена Кульбабська, Світлана Ленська, Олена Маленко, Любов Мацько,

Ігор Михайлин, Олексій Неживий, Василь Ожоган, Ярослав Поліщук, Мар'ян Скаб, Людмила Українець; доктори історичних наук Людмила Бабенко, Юрій Волошин, Володимир Пашенко, Ігор Сердюк; доктори філософських наук Богдан Завідняк, Галина Лозко; доктор економічних наук Броніслав Панасюк; докторка педагогічних наук Валентина Титаренко; члени Національної спілки письменників України – дослідники літератури, критики, поети, прозаїки, перекладачі – Євген Баран, Василь Гаврасюк, Алла Диба, Світлана Залізняк, Ірина Зелененька, Микола Кагарлицький, Микола Костенко, Петро Ротач, Олександр Пушко, Петро Сорока, Анатолій Стожук, Павло Стороженко, Дмитро Шупта; журналісти й письменники, історики-краєзнавці, мистецтвознавці Олександр Білоусько, Василь Граб, Микола Гринь, Ольга Пилипчук, Тарас Пустовіт, Раїса Самойленко, Юрій Самойленко, Георгій Шибанов. Низку рецензій створили науково-педагогічні працівники філологічного (із 2024 р. – української філології та журналістики) факультету ПНПУ імені В. Г. Короленка – професорка, завідувачка кафедри журналістики Світлана Семенко та її колеги – доцент Сергій Шебеліст, старша викладачка Оксана Зелік; доцентка, завідувачка кафедри української мови Ірина Павлова, теперішні й колишні її колеги – доцентки Світлана Галаур, Світлана Педченко, Любов Сологуб; теперішні й колишні співробітниці кафедри української літератури – доцентки Наталія Зінченко, Ганна Радько; а також доценти кафедри романо-германської філології Навчально-наукового інституту іноземних мов ПНПУ імені В. Г. Короленка Володимир Кононенко й Наталія Криницька та ін. Географія рецензентів – практично всі регіони нашої держави й окремі країни зарубіжжя, зокрема Польща, США.

Усі літературно-критичні дописи «Рідного краю» диференціюємо за змістом на 4 тематичні групи: 1) рецензії на монографії та наукові збірники (48); 2) рецензії на підручники, навчальні посібники,

довідники (20); 3) рецензії на літературно-художні, публіцистичні, біографічні, епістолярні, мемуарні тощо видання (70); 4) рецензії на періодичні видання, телепрограми (4).

Рецензії на монографії створені головню знаними вітчизняними вченими й примітні науково-аналітичним і контекстним підходом до оцінки щойно виданих фахових праць, об'єктивованим викладом, ґрунтовними судженнями, вивіреними аргументами, розлогими й переконливими висновками, подеколи – запрошенням до дискусії. Переважна більшість цих публікацій (23) приурочена мовознавчим виданням, як-от: Степаненко М. Мовна компетенція білінгвів. *Рец. на монографію*: Шумарова Н. П. Мовна компетенція особистості в ситуації білінгвізму (2001, № 1 (4), с. 128–131), Скаб М. Нове дослідження з богемістики. *Рец. на монографію*: Баландіна Н. Ф. Функція і значення чеських праґматичних кліше в комунікативному аспекті (2002, № 2 (7), с. 138–140), Степаненко Н. Українська правописна система з погляду історії й сучасності. *Рец. на книгу*: Німчук В. В. Проблеми українського правопису ХХ – початку ХХІ ст. (2003, № 2 (9), с. 155–157), Самойлова І. Якісно нові концептуальні засади семантичного і функціонального синтаксису. *Рец. на монографію*: Степаненко М. І. Просторові поширювачі у структурі простого речення (2004, № 2 (11), с. 137–140), Українець Л. «Сто вітрів лежить у вітрах мого роду й народу». *Рец. на книгу*: Мосенкіс Ю. Л. Українська мова у євразійському просторі: Трипільська генеза милозвучності та віддалені родинні зв'язки. Київ : Вид. дім А+С, 2006. 224 с. (2007, № 1 (16), с. 187–189), Бойко Н. П'ятнадцять етюдів про публіцистичну спадщину апостола українського духу і слова. *Рец. на книгу*: Степаненко М. Публіцистична спадщина Олесья Гончара (мовні, навколумовні й деякі інші проблеми) : монографія. Полтава : АСМІ, 2008. 396 с. (2008, № 1 (18), с. 209–213), Ожоган В. На шляху поступу української аспектології. *Рец. на монографію*: Калько М.

Аспектуальність: категоризація, класифікація і репрезентація в сучасній українській літературній мові. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю., 2008. 384 с. (2009, № 2 (21), с. 229–231) та ін. 12 дописів висвітлюють літературознавчі й літературно-краєзнавчі розвідки, зокрема: Сарапин В. «Доростаймо до рівня Шевченкової свідомості...». Полтавська шевченкіана Петра Ротача. *Рец. на книги*: Ротач П. Від Удаю до Орелі: Т. Г. Шевченко і Полтавщина; Ротач П. Від Яготина до Полтави: Тарас Шевченко і Полтавщина. Книга друга (2003, № 2 (9), с. 153–154), Зелік О. Естетичні візії Анни Білої. *Рец. на книги*: Біла А. Символізм. Київ : Темпора, 2010. 272 с.; Біла А. Футуризм. Київ : Темпора, 2010. 248 с.; Біла А. Сюрреалізм. Київ : Темпора, 2010. 208 с. (2010, № 1 (22), с. 249–250), Шишліна О. Своєрідність творчості Фрідріха Геббеля: міфопоетичний аспект. *Рец. на книгу*: Кобзар О. Фрідріх Геббель: художні виміри міфу : монографія. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. 324 с. (2011, № 1 (24), с. 241–243), Осьмак Н., Бикова Т. Романтична концепція світу Миколи Ткачука. *Рец. на монографію*: Ткачук М. П. Романтичний дискурс Левка Боровиковського (Літературний портрет). Вид. 2-ге [випр. і доп.]. Тернопіль : Збруч, 2015. 268 с. (2015, №1 (32), с. 223–225), Віннікова Н. Безмежний світ української малої прози. *Рец. на монографію*: Ленська С. В. Українська мала проза 1920–1960-х років: на перетині жанру і стилю. Полтава : ПолтНТУ, 2014. 656 с. (2015, № 2 (33), с. 204–206), Білик Г. Наукове осмислення творчої постаті письменника-земляка. *Рец. на книгу*: Пуніна О. Самотній геній: Олесь Ульяненко : літературний портрет. Київ : Академвидав, 2016. 288 с. (Серія «Життя і слово») (2016, № 1 (34), с. 191–194) та ін. 8 рецензій осмислюють монографічні розвідки з археології, історії, політології, мистецтвознавства, музеєзнавства: Граб В. З історії Лубенського музею К. М. Скаржинської. *Рец. на монографію*: Супруненко О. Б. Археологія в діяльності першого приватного музею України (Лубенський музей

К. М. Скаржинської) (2002, № 1 (6), с. 140–141), Пустовіт Т. Повернення Нестора Городовенка. *Рец. на книгу*: Шибанов Г. М. Нестор Городовенко: життя і творчість (2002, № 1 (6), с. 141–143), Бабенко Л. Погляд сучасного історика на творчість Олесь Гончара. *Рец. на книгу*: Пащенко Володимир. Гончарова правда про духовність і церкву. Полтава : АСМІ, 2006. 360 с. (2008, № 1 (18), с. 205–208), Шебеліст С. Становлення несподіваної нації. *Рец. на книгу*: Україна. Процеси націотворення / упор. Андреас Каппелер ; пер. з нім. Київ : К.І.С., 2011. 416 с. (2012, № 1 (26), с. 257–258), Гончаренко О. За лаштунками свободи совісті по-сталінськи. *Рец. на книгу*: Бабенко Л. Л. Радянські органи державної безпеки в системі взаємовідносин держави і православної церкви в Україні (1918 – середина 1950-х рр. : монографія. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2014. 549 с. (2015, № 2 (33), с. 193–197), Білик Г. Ідеальні книги Володимира Костюка – про популярні історико-краєзнавчі й мистецтвознавчі розвідки знаного видавця, колекціонера, громадського діяча (2016, № 2 (35), с. 224–235). По одній рецензії присвячено фаховим розробкам із методики навчання української літератури (Кіраль С. Методичний аспект вивчення літературних напрямів. *Рец. на монографію*: Нежива Л. Л. Теорія і практика вивчення літературних напрямів українського письменства в школі. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. 356 с. (2017, № 2 (37), с. 149–151)) і перекладознавства (німецькою мовою; Kononenko V. «POLYVARIETÄT DER ÜBERSETZUNG»: Überwindung der Kluft zwischen der Theorie und Praxis des Übersetzens. Panasiuk, Igor: Polyvarietät der Übersetzung. Translatologie – Studien zur Übersetzungswissenschaft, Band 12. Hamburg : Verlag Dr. Kovač 2016. 400 s. (2019, № 2 (41), с. 246–251)). Цікавим форматом критичних дописів на монографічні (і довідникові) видання є дво-, трикомпонентні комплекси мікрорецензій (відгуків), які п'ять разів зустрічаємо в різних випусках альманаху: *Два погляди на одну*

книгу. Степаненко Н. Часопис «Рідний Край»: духовні обшири українства. Полтава : ПП Шевченко Р. В., 2011. 190 с. (відгуки Ю. Волошина й Т. Лещенко; 2011, № 2 (25), с. 254–255), *Два погляди на одну книгу*. Степаненко М. Світ воцінці Олесья Гончара: аксіосфера щоденникового дискурсу письменника. Полтава : ПП Шевченко Р. В., 2012. 284 с. (відгуки Г. Вокальчук і М. Калька; 2012, № 1 (26), с. 258–259) та ін. Тричі в альманасі було вміщено рецензії на наукові збірники – колективний, укладений зі статей дослідників-початківців (Лебеденко С. Майбутнє філологічної науки в руках молоді. *Рец. на Лінгвістичні студії : збірник наукових праць студентів філологічного факультету* (2001, № 1 (4), с. 131–132)), і авторські, пера видатних учених і педагогів, науково-творче життя яких через радянські репресії розгорталося за межами Батьківщини: Білик Г. Постать на тлі історії та літератури. *Рец. на книгу: Наталя Кузякіна : автопортрет, інтерв'ю, публікації різних літ, історія їх рецепції та інтерпретації, мемуа / упорядк., вст. ст. В. П. Саєнко ; наук. ред. С. А. Гальченко. Дрогобич : Вид. фірма «Відродження», 2010. 574 с. (2011, № 1 (24), с. 238–240), Василенко В. Про межі критики, або літературознавчі одкровення Івана Кошелівця. Рец. на книгу: Кошелівець І. «МОЖНА ОДВЕРТО? або ТУГА ЗА КАТАРСИСОМ (статті, огляди, рецензії, інтерв'ю)»»: збірник наукових праць / упоряд., прим. [І. Кошелівця], Л. Тарнашинської, передмови: Є. Сверстюка, В. Коптілова, Л. Тарнашинської. Харків : ФОП ПАНОВ А. М., 2018. 648 с. (2020, № 1-2 (42-43), с. 193–203).*

Редакційна колегія «Рідного краю» активно популяризувала нові видання, які могли прислужитися в освітньому процесі, сприяти глибшому пізнанню історії та культури Полтавщини й України в цілому. Так, Л. Мацько і С. Єрмоленко опублікували рецензії на книгу «Історія української мови» (1998) М. Степаненка (1999, № 1 (1), с. 110–111; 2000, № 1 (2), с. 129–130), І. Павлова – на книгу «Стилістика

української мови» (2005) П. Дудика (2005, № 2 (13), с. 183–185), Н. Хоменко – на перші видання підручника «Теорія літератури» (2001) О. Галича, В. Назарця, Є. Васильєва (2001, № 1 (4), с. 127–128) і посібника «Інтим письменницької праці. З лекцій про специфіку художньої творчості» (2003) М. Наєнка (2004, № 1 (10), с. 178–179), В. Мелешко – на ще один навчальний посібник М. Наєнка – «Історія українського літературознавства і критики» (2010) (2010, № 2 (23), с. 250–251), Т. Бикова – на «Історію української літератури ХІХ століття (40–60, 70–90 роки) : підручник для студентів ВНЗ / Л. Дем'янівська, М. Конончук, В. Погребенник, А. Погрібний, П. Хропко ; за ред. проф. В. Ф. Погребенника» (2010) (2012, № 2 (27), с. 291–292), Г. Білик – на «Історію кафедри української літератури Одеського національного університету імені І. І. Мечникова : персоналії і факти : у 2 т.» (2018) (2019, № 2 (41), с. 252–259) та ін. Л. Сологуб аналізує посібники для ЗЗСО «Українська мова. Диктанти. Перекази. 5–7 кл.», «Українська мова. Диктанти. Перекази. 7-9 кл.» (2000, № 2 (3), с. 130–133), а також відгукується на вихід у світ бібліографічних покажчиків тижневика «Рідний Край» (1905–1916) (1999, укладачка С. Семенко (Соколова)) (2000, № 1 (2), с. 130–131) і альманаху «Рідний край» (2005, 1-е вид., укладачка Г. Білик) (2006, № 1 (14), с. 171–174). Типове видання – «Сучасний погляд на літературу. Науковий збірник : бібліографічний покажчик (1999–2009) / авт. проекту та передм. С. Кіраль» (2014) – аналізує Т. Бикова (2015, № 1 (32), с. 219–221). В. Сарапин репрезентує читачам альманаху історико-етнографічну розвідку «Смачного від Енея. Книга давніх рецептів» (2003, 1-е вид., автор-упорядник В. Закладний) (2004, № 1 (10), с. 184–187), Г. Шибанов – краєзнавче видання «Миргородський мистецький словник (кінець ХVІІ – початок ХХІ сторіччя). Персоналії» (2005) В. Ханка (2006, № 2 (15), с. 165–167), низка рецензентських дописів висвітлює книги-довідники М. Степаненка: «Літературні музеї Полтавщини» (2006)

(Л. Безобразова, 2007, № 2 (17), с. 208–209), «Літературно-мистецька Полтавщина» (2013) (Ю. Волошин, О. Білоусько, Т. Пустовіт, 2013, № 2 (29), с. 234–235), «Мовознавча Полтавщина» (2014) (Н. Жигилій, Л. Дерев'янку, 2014, № 2 (31), с. 241–243), «Сучасні письменники Полтавщини» (2014) (О. Неживий, 2015, № 1 (32), с. 221–223). Промоція на сторінках «Рідного краю» посприяла популяризації довідників й активному використанню їх у дослідницькій та навчальній діяльності.

Письменники Полтавщини й інших регіонів України та країн зарубіжжя друкували в альманасі свої художні й публіцистичні твори; доволі часто таку публікацію супроводжував – у рубриці «Рецензії» – літературно-критичний допис про книгу чи весь доробок майстра пера. Так, 52 статті висвітлюють літературно-художні тексти, 5 – публіцистичні, 13 – біографічні, епістолярні, мемуарні, 2 є авторецензіями на видавничі проєкти. У них, на відміну від наукових рецензій, виразно простежуємо авторську позицію, пізнавальну і смакову оцінку, подеколи з компліментарним або іронічним відтінком. За роки видання часопису в ньому мовилося про творчі набутки понад 30 поетів і прозаїків полтавського краю: збірки «У променях вічності» В. Тарасенка (Н. Зінченко, 1999, № 1 (1), с. 109–110), «У бабусі на селі» В. Слепцова (С. Семенко, 2004, № 1 (10), с. 187–188), «Присмак сутіні» (Д. Шупта, 2004, № 2 (11), с. 135–136) і «Птахокардія» (Б. Завідняк, 2016, №1 (34), с. 187–190) С. Залізняка, «Життя по колу йде...» (В. Мелешко, 2005, № 2 (13), с. 181–183) і «Катарсис» (Г. Білик, 2017, № 2 (37), с. 158–160) В. Мирного, «Йду до людей» Дар'ї Горлиці (І. Дичко, 2007, № 2 (17), с. 210–212), «Не полони лелеку!» Е. Кухаренка (С. Залізняка, 2008, № 2 (19), с. 205–206), «Стезя» (І. Дичко, 2009, № 1 (20), с. 225–227), «Пасльонова планета» (І. Дичко, 2012, № 1 (26), с. 262–263) та ін. книги М. Костенка, «Нефритові роси» О. Пантелея (О. Пилипчук, 2011, № 2 (25), с. 260–261), «Серцевина»

Н. Баклай (М. Степаненко, 2012, № 2 (27), с. 294–296), «Завтра»
О. Пушка (В. Мелешко, 2013, № 1 (28), с. 231–234), «Без фіранок»
Р. Плотникової (Г. Білик, 2013, № 1 (28), с. 236–238), «Вертикаль»
Н. Трикаш (О. Пушко, 2013, № 2 (29), с. 245–247), «Білозірка»
С. Коломійця (В. Мелешко, 2014, № 2 (31), с. 243–246), «Нехворощ»
Л. Пономаренко (П. Стороженко, 2017, № 1 (36), с. 152–156),
«Віршовані невитримані вина» Ю. Стиркіної (Н. Криницька, 2018, № 2
(39), с. 227–229), «Те, що можна написати тільки аквареллю» (Г. Білик,
2018, № 2 (39), с. 229–232) та ін. книги Т. Горицвіт, «Зінське щеня»
(Г. Радько, 2019, № 1 (40), с. 215–218) й «...ані вирію, ...ані скиту...»
(М. Гринь, 2020, № 1–2 (42–43), с. 211–214) Н. Фурси та ін. І. Дичко
гостро відгукнувся на черговий (10-й) випуск альманаху «Голос
ветерана» (2009, № 2 (21), с. 231–233), а Г. Білик прихильно оцінила
художні пошуки літературної молоді Полтавщини, представлені в 3-му
випуску альманаху «Острови» (2010, № 2 (23), с. 258–261). А. Диба
закцентувала значущість масштабного оприлюднення письменницького
доробку І. Стешенка – книгу «Твори. Переклади. Вибране
листування», відзначила значну роботу над її підготовкою полтавського
краєзнавця Г. Титаренка (2013, № 2 (29), с. 240–245). Об'єктом аналізу
в альманасі стало й чимало літературно-художніх видань митців слова з
інших куточків України, часто долею пов'язаних із Полтавщиною:
І. Перепеляка (7 рецензій – І. Михайлина, 2000, № 2 (3), с. 127–130 та
2007, № 1 (16), с. 180–184; О. Ковалевського, 2002, № 1 (6), с. 135–138;
Н. Хоменко, 2002, № 2 (7), с. 140–142; В. Гарвасюка, 2004, № 2 (11),
с. 129–135; А. Стожука, 2010, № 2 (23), с. 254–258; П. Сороки, 2017,
№ 1 (36), с. 148–150) і Б. Безхутрого (О. Маленко, 2020, № 1-2 (42-43), с.
208–210) з Харкова; Т. Домашенко (В. Сарাপин, 2001, № 2 (5), с. 144–
146), В. Клічака, М. Наєнка (Г. Білик, 2004, № 1 (10), с. 180–181 та
2010, № 1 (22), с. 251–254) з Києва та області; В. Василенка
(І. Зелененька, 2013, № 1 (28), с. 234–236) з Вінниці, Д. Шупти

(Н. Хоменко, 2002, № 1 (6), с. 138–140; Г. Лозко, 2020, № 1-2 (42-43), с. 204–207) з Одеси та ін. У перші роки російсько-української війни Г. Білик умістила в «Рідному краї» рецензії на актуальні видання – збірку «Вірші з війни» (2014) письменника-воїна Б. Гуменюка (2015, № 1 (32), с. 226–229) й український переклад п'єси-роману «Гра у вайнушку» грузинського літератора Б. Джанікашвілі (2015, № 2 (33), с. 206–209). Публіцистичний сегмент «Рецензій» складають 5 дописів про книги «Шевченків край: історико-культурологічні нариси» Л. Орел (М. Кагарлицький, 2005, № 1 (12), с. 171–173), «Богородиця у синагозі» В. Портникова, «Ульяненко О. Без цензури: інтерв'ю» (С. Шебеліст, 2010, № 2 (23), с. 252–254 та 2011, № 2 (25), с. 257–259), «Думки вголос і про себе» М. Степаненка (С. Педченко, С. Галаур, 2013, № 2 (29), с. 235–239), «Озон зарубіжжя» М. Наєнка (Я. Поліщук, 2020, № 1-2 (42-43), с. 188–192). Публіцистичний складник є і в багатьох працях біографічного, епістолярного, мемуарного характеру, про які йшлося в часописі. Так, В. Титаренко аналізує перше видання книги «Мелодії на полотні. Спогади. Вишивки. Відгуки» В. Роїк, у якій висвітлено творчу біографію майстрині (2004, № 1 (10), с. 181–183), В. Пащенко – перше видання книги «Сповитий вітрами» В. Гайдамаки – про віртуоза-маєстро Г. Левченка (2004, № 2 (11), с. 124–128), Р. Самойленко – книгу «Петро Миколайович Щербань. Віхи життя (до 85-річчя від дня народження)» (упорядники А. Бойко, Є. Коваленко, Д. Пащенко, П. Щербань (мол.)), присвячену знаому педагогові (2011, № 2 (25), с. 261–262), Г. Білик – книгу «Петро Ротач: “Я впевнений був нищений не раз, та скрес з любові до України”» Ю. Антиповича – нарис про життя і творчість полтавського літературознавця, краєзнавця, письменника (2013, № 2 (29), с. 247–251). Низка рецензій фіксує активізацію у 2010-х рр. дослідницького інтересу до епістолярію письменників, учених, громадських діячів і привертає увагу читачів альманаху до знакових видань такого змісту, як-от: «Листи Юрія Шевельова до Олекси

Ізарського» (упорядник М. Степаненко) (Є. Баран, 2014, № 1 (30), с. 211–215), «“...Зробити щось корисне для свого рідного народу”: з епістолярної спадщини Івана Чендея» С. Кіраля (Є. Баран, 2015, № 1 (32), с. 217–218), «“Добрий день хай буде Вам...”. Листи до Феодосія Рогового. Статті, рецензії, примітки» (упорядник Ю. Роговий) (О. Неживий, 2017, № 1 (36), с. 146–147; П. Стороженко, 2017, № 2 (37), с. 156–158), «Листи до Олесья Гончара: у 2 кн.» (упорядник М. Степаненко) (О. Кульбабська, 2018, № 1 (38), с. 206–208). Г. Білик розмислює над мемуарними виданнями «“Я повен любові” (Спомини про Олесья Гончара)» В. Гончар (2008, № 1 (18), с. 214–216) та «Пішов у дорогу – за ластівками. Спогади про Володимира Підпалого» (упорядники Н. Підпала, О. Рарицький) (2012, № 2 (27), с. 297–298), Д. Шупта – над книгою «Совачева Г. Україна таки буде! : спогади, статті й замітки, листи», упорядкованою П. Ротачем і присвяченою видатній українській актрисі (2018, № 2 (29), с. 223–227). У жанрі авторецензії полтавці С. і Т. Луньови представили новинки свого видавництва «СТРУКТУРИ ГАРМОНІЇ» й окреслили концептуальний зміст творчих проєктів (2010, № 2 (23), с. 261–263; 2011, № 1 (24), с. 247–249).

4 дописи в «Рідному краї» присвячені медіа-об’єктам: Н. Зінченко простежує 10-річну історію виходу у світ академічного літературознавчого журналу «Слово і Час» (1990), заснованого на традиціях «Радянського літературознавства» (1957–1990), але відкритого до методологічних оновлень, змін формату (2000, № 1 (2), с. 132); О. Верес також пише про ювілей періодичного видання – дитячого журналу «Соняшник» (1991), який прагнув бути цікавим для юних читачів, ніс виховний, пізнавальний, розвивальний, розважальний зміст (2001, № 1 (4), с. 133). В. Сарапин (2011, № 1 (24), с. 243–247) і М. Костенко (2011, № 2 (25), с. 255–257) майстерно виступили в жанрі телерецензії, умістивши в часописі свої захоплені роздуми над

програмою «Архітектура доби бароко на Полтавщині» з циклу «З одвічністю на “ти”». Полтавщина архітектурна» й кіноновелою «Квіти на зиму» (ОДТРК «Лтава»), фахово проаналізувавши зміст і поетику творів та всебічно схарактеризувавши мистецьку роботу авторки сценарію і режисерки – науковки, журналістки, поетки Л. Нестулі й усієї знімальної групи.

Літературно-критична рубрика «Рідного краю» – за своїм обсягом, автурою, аналізованими працями, якістю й типологією дописів – могла б скласти об’ємний, змістовний і доволі цікавий фоліант – як матеріал для читання й дослідження. Вона документує духовно-культурне життя полтавського регіону й України в цілому впродовж важливого етапу утвердження нашої державності, фіксує значну наукову, просвітницьку, націєтворчу роботу редакційно-авторського колективу у вирішенні нагальних свідомісних проблем початку ХХІ ст. й культивуванні могутньої аури українства, окреслює позицію університету – засновника-видавця альманаху – в інтелектуально-інформаційному просторі сьогодення, його інституційний імідж. Репрезентуючи читачам книжково-медійні новинки, пропонуючи той чи той ракурс їх осягнення, «Рідний край» продовжив традицію тижневика-попередника, який прагнув широко інформувати свою публіку, а також ішов слідом «товстих» літературних журналів, які розвивали й професійно вигранювали літературно-критичну творчість. Орієнтуючись головно на краєзнавчий матеріал, альманах проектував його на загальнонаціональний простір, простежував інтегральні лінії й налагоджував тісні культурні та наукові зв’язки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білик Г. Джерела та обрії «Рідного краю». *Альманах Полтавського державного педагогічного університету «Рідний край»:*

систематичний показчик змісту. 1999–2009 / уклад. і передмов.

Г. Білик. Вид. 2–е, доповн. Полтава : ПП Шевченко Р. В., 2009. С. 5–14.

2. Семенко С. Першому щотижневику Наддніпрянської України – 100 років. *Рідний край*. 2005. № 2 (13). С. 4–14.

УДК 070.23(477)

Бойко Світлана

кандидатка політичних наук,

доцентка, завідувачка

кафедри журналістики

Вищого навчального

закладу «ПрАТ ВНЗ

Міжрегіональна Академія

управління персоналом»

Міжрегіональної Академії

управління персоналом

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОБОТИ ПРИФРОНТОВИХ МЕДІА В УКРАЇНІ

За певний період війни з Росією регіональні видання Донецької та Луганської областей зазнали значних змін. У регіонах відкриваються нові видання, а редакції регіональних медіа почали якісніше подавати інформацію. Вони продовжують функціонувати за рахунок грантів від міжнародних партнерів України та пожертвувань з боку українців [2; 31]. Однак незалежних видань у цих регіонах обмаль.

Незважаючи на деякі покращення у цій сфері, місцеві видання значно програють в інформаційній війні Росії проти України. На наш